

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 40/2539

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1705, ป.พ.พ. มาตรา 1656, ป.พ.พ. มาตรา 1653, ป.พ.พ. มาตรา 1658

ย่อ / หลักกฎหมาย

จำเลยลงชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือของผู้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง ถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ลงชื่อเป็นพยานรับรองพินัยกรรม ไม่มีผลให้ข้อกำหนดพินัยกรรมยกที่ดินแก่จำเลยเป็นโมฆะ จำเลยมีสิทธิรับมรดกตามพินัยกรรม

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นทายาทโดยธรรมซึ่งมีสิทธิรับมรดกของนางมา พิสุจเสียงหรือพิสูตรเสียง หรือพิสุจน์เสียงเจ้ามรดกซึ่งถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2535 เจ้ามรดกเป็นภริยา โดยชอบด้วยกฎหมายของนายวงษ์ พิสุจเสียงไม่มีบุตรด้วยกัน นายวงษ์ และบิดามารดาของ เจ้ามรดกถึงแก่ความตายก่อนเจ้ามรดกนานแล้ว ทรัพย์มรดกตกได้แก่ทายาทโดยธรรมลำดับ 3 คือนางน้อย อินหนูน ซึ่งเป็นพี่ร่วมบิดามารดาเดียวกับเจ้ามรดก แต่นางน้อยได้ถึงแก่ความตายก่อน เจ้ามรดก นางน้อยมีบุตร 2 คน คือนายลาภ พิสุจเสียงและนางเลียบ อินหนูน มีสิทธิรับมรดกแทนที่ แต่นายลาภถึงแก่ความตายก่อนเจ้ามรดก โจทก์เป็นบุตรของนายลาภ กับนางพริ้มพิสุจเสียง ซึ่ง บิดารับรองแล้ว มีสิทธิรับมรดกแทนที่นายลาภปัจจุบันมีทายาทโดยธรรมซึ่งมีสิทธิรับมรดกของ เจ้ามรดก คือโจทก์และนางเลียบ ขณะมีชีวิตอยู่ เจ้ามรดกเป็นเจ้าของที่ดินน.ส.3 เลขที่ 84 และ บ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินดังกล่าว หลังจากเจ้ามรดกถึงแก่ความตายแล้วเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2535 โจทก์ได้ยื่นคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของเจ้ามรดก ตามคดีแพ่งหมายเลขคำที่ 215/2535 ของศาลชั้นต้น จำเลยได้ยื่นคำร้องคัดค้านอ้างว่า เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2534 ก่อน เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย เจ้ามรดกได้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอบาง สะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยพินัยกรรมระบุยกทรัพย์สิน คือที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่ จำเลยเพียงผู้เดียวตามสำเนาพินัยกรรมท้ายฟ้อง โจทก์จึงได้ถอนคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกเมื่อ วันที่ 21 กันยายน 2535 เพื่อมาฟ้องเพิกถอนพินัยกรรม ปรากฏว่าวันรุ่งขึ้นคือ วันที่ 22 กันยายน 2535 จำเลยได้ไปจดทะเบียนโอนทรัพย์มรดกที่ดินดังกล่าวเป็นของจำเลย จำเลยมิได้เป็นทายาท ของเจ้ามรดก พินัยกรรมที่จำเลยยกขึ้นกล่าวอ้างและนำไปดำเนินการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงาน ที่ดินโอนทรัพย์มรดกเป็นของจำเลยนั้น เป็นพินัยกรรมที่ได้กระทำขึ้นด้วยกลฉ้อฉลของจำเลยโดย จำเลยใช้อุบายจูงใจเจ้ามรดกให้กระทำ ในขณะนั้น เจ้ามรดกมีอายุถึง 74 ปี กำลังป่วยด้วยโรคชรา และเบาหวาน มีสติไม่สมประกอบพูดจาไม่ได้เรื่องสมบูรณ์ และมีการจับมือให้เจ้ามรดก พิมพ์ลายนิ้วมือโดยเจ้ามรดกไม่รู้ในการกระทำว่าเป็นการทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้จำเลย ถือไม่ได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาทำพินัยกรรมของเจ้ามรดก พินัยกรรมไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายและ จำเลยซึ่งพินัยกรรมดังกล่าวระบุให้เป็นผู้รับทรัพย์ของเจ้ามรดกตามพินัยกรรมได้ลงนามเป็นพยาน ในพินัยกรรมด้วยพินัยกรรมหรือข้อกำหนดในพินัยกรรมที่ยกทรัพย์มรดกให้จำเลยจึงตกเป็นโมฆะ จำเลยไม่มีสิทธิใด ๆ ตามข้อกำหนดในพินัยกรรมการที่จำเลยไปดำเนินการโอนทรัพย์มรดกใน ฐานะผู้จัดการมรดกและเจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการให้เป็นการกระทำโดยปราศจากอำนาจและไม่ ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายโจทก์ติดต่อเจรจาให้จำเลยโอนทรัพย์มรดก

กลับมาเป็นเจ้ามรดกแล้วแต่จำเลยไม่ยอม ขอให้พิพากษาให้พินัยกรรมฉบับลงวันที่ 21 สิงหาคม 2534 ซึ่งมีข้อกำหนดให้ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 84 ให้แก่จำเลยนั้น ตกเป็นโมฆะ ห้ามจำเลยยุ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกทั้งหมดของเจ้ามรดกต่อไป ให้การจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงดังกล่าวที่จำเลยดำเนินการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานที่ดินเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2535 ตกเป็นโมฆะ ให้จำเลยไปดำเนินการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงดังกล่าวกลับมาเป็นชื่อของนางมา พิสุจเสียงหรือพิสุตรเสียง เจ้ามรดก หากจำเลยไม่ไปดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยและให้จำเลยส่งมอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของที่ดินแปลงดังกล่าวคืนโจทก์จำเลยให้การว่า พินัยกรรมดังกล่าวทำขึ้นถูกต้องตามพินัยกรรม และเจ้ามรดกได้มอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของที่ดินแปลงดังกล่าวให้จำเลยยึดถือไว้ด้วย จำเลยลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมดังกล่าวโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะเจ้าพนักงานให้จำเลยลงชื่อไป จำเลยเป็นชาวบ้านไม่มีความรู้ความเข้าใจ ขอให้ยกฟ้องในวันนัดชี้สองสถาน ศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีพอวินิจฉัยได้โดยไม่ต้องชี้สองสถานและสืบพยาน จึงมีคำสั่งชี้สองสถานและงดสืบพยานโจทก์จำเลยแล้วพิพากษาให้ข้อกำหนดพินัยกรรมของนางมา พิสุจเสียง เจ้ามรดกฉบับลงวันที่ 21 สิงหาคม 2534 ข้อ 1 (1) ที่ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 84 ตำบลบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื้อที่ 25 ไร่ 80 ตารางวา ให้แก่จำเลย ตกเป็นโมฆะ ให้จำเลยไปดำเนินการจดทะเบียนโอนที่ดินแปลงดังกล่าวกลับคืนเป็นของนางมา พิสุจเสียง เจ้ามรดกหากจำเลยไม่ปฏิบัติตาม ให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลย กับให้จำเลยส่งมอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่โจทก์จำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์จำเลยแล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดีโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นยุติตามคำฟ้องและคำให้การว่า เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2534 นางมา พิสุจเสียงเจ้ามรดก ได้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อย มีข้อกำหนดให้ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 84 ตำบลบางสะพาน อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื้อที่ 25 ไร่ 80 ตารางวา ให้แก่จำเลยเพียงผู้เดียว โดยจำเลยได้ลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมด้วยคดีมีปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ข้อแรกว่า การที่จำเลยลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมมีผลให้ข้อกำหนดพินัยกรรมยกที่ดินแก่จำเลยเป็นโมฆะหรือไม่ เห็นว่าพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองฉบับพิพาทมีข้อความระบุว่าพินัยกรรมทำต่อหน้านายอำเภอบางสะพานน้อยนางจัญญา หัตถา พยานกับ นางกมลลักษณ์ อินทร์ประเสริฐพยาน และบันทึกท้ายพินัยกรรมมีข้อความว่า "ข้าพเจ้านายสมมาตรชาวปลอด ตำแหน่งปลัดอำเภอรักษาราชการแทนนายอำเภอบางสะพานน้อย ขอรับรองว่า นางมา พิสุจเสียง ผู้ทำพินัยกรรมได้แจ้งข้อความที่ตนประสงค์ให้ใส่ไว้ในพินัยกรรมดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ต่อหน้าข้าพเจ้าและพยาน 2 คน คือนางจัญญา หัตถา และนางกมลลักษณ์ อินทร์ประเสริฐ ณ ที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อย ข้าพเจ้าได้จดและอ่านข้อความที่ทำเป็นพินัยกรรมขึ้นนั้น ให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานฟัง ผู้ทำพินัยกรรมและพยานได้รับรองข้อความว่าถูกต้องและลงลายมือชื่อในพินัยกรรม"แสดงว่าจำเลยไม่ใช่พยานในการทำพินัยกรรม การที่จำเลยลงชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือผู้ทำพินัยกรรมจึงถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ลงชื่อเป็นพยานรับรองพินัยกรรมไม่มีผลให้ข้อกำหนดพินัยกรรมยกที่ดินแก่จำเลยเป็นโมฆะจำเลยมีสิทธิรับมรดกตามพินัยกรรมได้ฎีกาข้อนี้ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น ส่วนปัญหาตามฎีกาของโจทก์ข้อสุดท้ายว่าศาลอุทธรณ์สั่งให้ศาลชั้นต้นสืบพยานโจทก์จำเลยแล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดีชอบหรือไม่ เห็นว่า คดียังมีประเด็นตามคำฟ้อง

ซึ่งระบุอีกว่าพินัยกรรมกระทำขึ้นด้วยกลฉ้อฉล โดยจำเลยใช้อุบายจูงใจเจ้ามรดกให้กระทำขณะที่เจ้ามรดกมีอายุถึง 74 ปี ป่วยด้วยโรคชราและเบาหวาน มีสติไม่สมประกอบ พุดจาไม่ได้เรื่อง สมบูรณ์มีการจับมือให้เจ้ามรดกพิมพ์ลายนิ้วมือ โดยเจ้ามรดกไม่รู้ว่าเป็นการทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้จำเลย พินัยกรรมไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย ซึ่งจำเลยให้การปฏิเสธ ดังนั้น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจะเป็นประการใด ควรจะได้ฟังคำพยานของโจทก์จำเลยก่อน ที่ศาลชั้นต้นสั่งงดสืบพยานโจทก์จำเลย และมีคำพิพากษาจึงไม่ชอบ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์จำเลยในประเด็นดังกล่าวแล้วจึงพิพากษา ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยฎีกาของโจทก์ข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน"พิพากษายืน ดูบัญญัติฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 40/2539นาง ราตรี พิสูจ เสียงโจทก์นาง พยงรัตน์ คง แก้วจำเลย ป.พ.พ. ม. 1653, ม. 1658จำเลยลงชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือของผู้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง ถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ลงชื่อเป็นพยานรับรองพินัยกรรม ไม่มีผลให้ข้อกำหนดพินัยกรรมยกที่ดินแก่จำเลยเป็นโมฆะ จำเลยมีสิทธิรับมรดกตามพินัยกรรมโจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นทายาทโดยธรรมซึ่งมีสิทธิรับมรดกของนางมา พิสูจเสียงหรือพิสูตรเสียงหรือพิสูจน์เสียงเจ้ามรดกซึ่งถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2535เจ้ามรดกเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนาย วงษ์ พิสูจเสียงไม่มีบุตรด้วยกัน นายวงษ์ และบิดามารดาของเจ้ามรดกถึงแก่ความตายก่อนเจ้ามรดกนานแล้ว ทรัพย์สินมรดกตกได้แก่ทายาทโดยธรรมลำดับ 3 คือนางน้อย อินทนน ซึ่งเป็นพี่ร่วมบิดามารดาเดียวกับเจ้ามรดก แต่นางน้อยได้ถึงแก่ความตายก่อนเจ้ามรดก นางน้อยมีบุตร 2 คน คือนายลาภ พิสูจเสียงและนางเลียบ อินทนน มีสิทธิรับมรดกแทนที่ แต่นายลาภถึงแก่ความตายก่อนเจ้ามรดก โจทก์เป็นบุตรของนายลาภ กับนางพริ้มพิสูจเสียง ซึ่งบิดารับรองแล้ว มีสิทธิรับมรดกแทนที่นายลาภปัจจุบันมีทายาทโดยธรรมซึ่งมีสิทธิรับมรดกของเจ้ามรดก คือโจทก์และนางเลียบ ขณะมีชีวิตอยู่ เจ้ามรดกเป็นเจ้าของที่ดินน.ส.3 เลขที่ 84 และบ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินดังกล่าว หลังจากเจ้ามรดกถึงแก่ความตายแล้วเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2535 โจทก์ได้ยื่นคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของเจ้ามรดก ตามคดีแพ่งหมายเลขดำที่ 215/2535 ของศาลชั้นต้น จำเลยได้ยื่นคำร้องคัดค้านอ้างว่า เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2534 ก่อนเจ้ามรดกถึงแก่ความตายเจ้ามรดกได้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยพินัยกรรมระบุยกทรัพย์สิน คือที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่จำเลยเพียงผู้เดียวตามสำเนาพินัยกรรมท้ายฟ้อง โจทก์จึงได้ถอนคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2535 เพื่อมาฟ้องเพิกถอนพินัยกรรม ปรากฏว่าวันรุ่งขึ้นคือ วันที่ 22 กันยายน 2535 จำเลยได้ไปจดทะเบียนโอนทรัพย์สินมรดกที่ดินดังกล่าวเป็นของจำเลย จำเลยมิได้เป็นทายาทของเจ้ามรดก พินัยกรรมที่จำเลยยกขึ้นกล่าวอ้างและนำไปดำเนินการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานที่ดินโอนทรัพย์สินมรดกเป็นของจำเลยนั้น เป็นพินัยกรรมที่ได้กระทำขึ้นด้วยกลฉ้อฉลของจำเลยโดยจำเลยใช้อุบายจูงใจเจ้ามรดกให้กระทำ ในขณะที่นั้น เจ้ามรดกมีอายุถึง 74 ปี กำลังป่วยด้วยโรคชราและเบาหวาน มีสติไม่สมประกอบพุดจาไม่ได้เรื่องสมบูรณ์ และมีการจับมือให้เจ้ามรดกพิมพ์ลายนิ้วมือ โดยเจ้ามรดกไม่รู้ในการกระทำว่าเป็นการทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้จำเลย ถือไม่ได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาทำพินัยกรรมของเจ้ามรดก พินัยกรรมไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายและจำเลยซึ่งพินัยกรรมดังกล่าวระบุให้เป็นผู้รับทรัพย์สินของเจ้ามรดกตามพินัยกรรมได้ลงนามเป็นพยานในพินัยกรรมด้วยพินัยกรรมหรือข้อกำหนดในพินัยกรรมที่ยกทรัพย์สินมรดกให้จำเลยจึงตกเป็นโมฆะ จำเลยไม่มีสิทธิใด ๆ ตามข้อกำหนดในพินัยกรรมการที่จำเลยไปดำเนินการโอนทรัพย์สินมรดกใน

ฐานะผู้จัดการมรดกและเจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการให้เป็นการกระทำโดยปราศจากอำนาจและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายโจทก์ติดต่อเจรจาให้จำเลยโอนทรัพย์สินมรดกกลับมาเป็นเจ้ามรดกแล้วแต่จำเลยไม่ยอม ขอให้พิพากษาให้พินัยกรรมฉบับลงวันที่ 21 สิงหาคม 2534 ซึ่งมีข้อกำหนดให้ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 84 ให้แก่จำเลยนั้น ตกเป็นโมฆะ ห้ามจำเลยยุ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกทั้งหมดของเจ้ามรดกต่อไป ให้การจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงดังกล่าวที่จำเลยดำเนินการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานที่ดินเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2535 ตกเป็นโมฆะ ให้จำเลยไปดำเนินการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงดังกล่าวกลับมาเป็นชื่อของนางมา พิสุจเสียงหรือพิสุตรเสียง เจ้ามรดก หากจำเลยไม่ไปดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยและให้จำเลยส่งมอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของที่ดินแปลงดังกล่าวคืนโจทก์จำเลยให้การว่า พินัยกรรมดังกล่าวทำขึ้นถูกต้องตามพินัยกรรม และเจ้ามรดกได้มอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของที่ดินแปลงดังกล่าวให้จำเลยยึดถือไว้ด้วย จำเลยลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมดังกล่าวโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะเจ้าพนักงานให้จำเลยลงชื่อไป จำเลยเป็นชาวบ้านไม่มีความรู้ความเข้าใจ ขอให้ยกฟ้องในวันนัดชี้สองสถาน ศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีพอวินิจฉัยได้โดยไม่ต้องชี้สองสถานและสืบพยาน จึงมีคำสั่งชี้สองสถานและงดสืบพยานโจทก์จำเลยแล้วพิพากษาให้ข้อกำหนดพินัยกรรมของนางมา พิสุจเสียง เจ้ามรดกฉบับลงวันที่ 21 สิงหาคม 2534 ข้อ 1 (1) ที่ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 84 ตำบลบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื้อที่ 25 ไร่ 80 ตารางวา ให้แก่จำเลย ตกเป็นโมฆะ ให้จำเลยไปดำเนินการจดทะเบียนโอนที่ดินแปลงดังกล่าวกลับคืนเป็นของนางมา พิสุจเสียง เจ้ามรดกหากจำเลยไม่ปฏิบัติตาม ให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลย กับให้จำเลยส่งมอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่โจทก์จำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์จำเลยแล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดีโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นยุติตามคำฟ้องและคำให้การว่า เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2534 นางมา พิสุจเสียงเจ้ามรดก ได้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อย มีข้อกำหนดให้ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 84 ตำบลบางสะพาน อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื้อที่ 25 ไร่ 80 ตารางวา ให้แก่จำเลยเพียงผู้เดียว โดยจำเลยได้ลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมด้วยคดีมีปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ข้อแรกว่า การที่จำเลยลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมมีผลให้ข้อกำหนดพินัยกรรมยกที่ดินแก่จำเลยเป็นโมฆะหรือไม่ เห็นว่าพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองฉบับพิพาทมีข้อความระบุว่าพินัยกรรมทำต่อหน้านายอำเภอบางสะพานน้อยนางจรูญญา หัตถา พยานกับ นางกมลลักษณ์ อินทร์ประเสริฐพยาน และบันทึกท้ายพินัยกรรมมีข้อความว่า "ข้าพเจ้านายสมมาตรชาวปลอด ตำแหน่งปลัดอำเภอรักษาราชการแทนนายอำเภอบางสะพานน้อย ขอรับรองว่า นางมา พิสุจเสียง ผู้ทำพินัยกรรมได้แจ้งข้อความที่ตนประสงค์ให้ใส่ไว้ในพินัยกรรมดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ต่อหน้าข้าพเจ้าและพยาน 2 คน คือนางจรูญญา หัตถา และนางกมลลักษณ์ อินทร์ประเสริฐ ณ ที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อย ข้าพเจ้าได้จดและอ่านข้อความที่ทำเป็นพินัยกรรมขึ้นนั้น ให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานฟัง ผู้ทำพินัยกรรมและพยานได้รับรองข้อความว่าถูกต้องและลงลายมือชื่อในพินัยกรรม"แสดงว่าจำเลยไม่ใช่พยานในการทำพินัยกรรม การที่จำเลยลงชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือผู้ทำพินัยกรรมจึงถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ลงชื่อเป็นพยานรับรองพินัยกรรมไม่มีผลให้ข้อกำหนดพินัยกรรมยกที่ดินแก่จำเลยเป็นโมฆะจำเลยมีสิทธิรับมรดกตามพินัยกรรมได้ฎีกาข้อนี้

ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น ส่วนปัญหาตามฎีกาของโจทก์ข้อสุดท้ายว่าศาลอุทธรณ์สั่งให้ศาลชั้นต้น
สืบพยานโจทก์จำเลยแล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดีชอบหรือไม่ เห็นว่า คดียังมีประเด็นตามคำฟ้อง
ซึ่งระบุไว้ว่าพินัยกรรมกระทำขึ้นด้วยกลฉ้อฉล โดยจำเลยใช้อุบายจูงใจเจ้ามรดกให้กระทำการขณะที่
เจ้ามรดกมีอายุถึง 74 ปี ป่วยด้วยโรคชราและเบาหวาน มีสติไม่สมประกอบ พุดจาไม่ได้เรื่อง
สมบูรณ์มีการจับมือให้เจ้ามรดกพิมพ์ลายนิ้วมือ โดยเจ้ามรดกไม่รู้ว่าเป็นการทำพินัยกรรมยก
ทรัพย์สินให้จำเลย พินัยกรรมไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย ซึ่งจำเลยให้การปฏิเสธ ดังนั้น ข้อเท็จจริง
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจะเป็นประการใด ควรจะได้ฟังคำพยานของโจทก์จำเลยก่อน ที่ศาลชั้นต้นสั่ง
งดสืบพยานโจทก์จำเลย และมีคำพิพากษาจึงไม่ชอบ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ศาลชั้นต้นดำเนิน
กระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์จำเลยในประเด็นดังกล่าวแล้วจึงพิพากษา ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย
ฎีกาของโจทก์ข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน"พิพากษายืน(มงคล สรรฐาน-อธิราช มณีภาค-วุฒิ
ครารุฒิ)แหล่งที่มาเนติบัณฑิตยสภาแผนกหมายเลขคดีดำศาลฎีกาหมายเลขคดีดำศาลชั้นต้น
หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้นหมายเหตุการทำพินัยกรรมเป็นการทำนิติกรรมอย่างหนึ่งซึ่งกฎหมาย
ได้กำหนดแบบไว้ 6 แบบ หากไม่ทำตามแบบก็ตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 1705 พินัยกรรมที่เป็นโมฆะตามแบบหนึ่งแต่อาจเป็นพินัยกรรมที่สมบูรณ์ตามแบบอื่นได้
โดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา 174 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1211/2492 แม้พินัยกรรมจะทำผิดแบบ
พินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมืองแต่ก็ทำถูกต้องตามแบบพินัยกรรมธรรมดาตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1656 ศาลย่อมยกความสมบูรณ์ตามแบบพินัยกรรม
อย่างหลังขึ้นใช้บังคับได้โดยอาศัยมาตรา 136(ปัจจุบันคือ มาตรา 174) คำพิพากษาศาลฎีกาที่
1241/2529 เจ้ามรดกมีเจตนาทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองแต่ไม่ได้ทำต่อกรรมการอำเภอ จึง
ไม่สมบูรณ์เป็นเอกสารฝ่ายเมืองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่พินัยกรรมดังกล่าว
เจ้ามรดกเป็นผู้เขียนเองทั้งฉบับจึงมีผลใช้บังคับได้ตามมาตรา 1657 พินัยกรรมทั้ง 6 แบบนี้บาง
แบบก็ต้องมีพยานรับรองพินัยกรรม บางแบบก็ไม่จำเป็นต้องมีพยาน เช่น พินัยกรรมแบบเขียนเองทั้ง
ฉบับ บุคคลที่จะเป็นพยานในพินัยกรรมจะต้องมีคุณสมบัติไม่ต้องห้ามตามมาตรา 1670 พยานใน
พินัยกรรมจะเป็นผู้รับทรัพย์ตามพินัยกรรมนั้นไม่ได้ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 1653 หาก
ฝ่าฝืนถือว่าข้อกำหนดที่ยกทรัพย์ให้พยานนั้นเป็นโมฆะตามมาตรา 1705 มิใช่พินัยกรรมโมฆะทั้ง
ฉบับ แต่พยานนั้นต้องลงลายมือชื่อในพินัยกรรมด้วย จึงจะถือว่าเป็นพยานในพินัยกรรม
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 730/2489 การที่ผู้รับพินัยกรรมลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมนั้นไม่ทำให้
พินัยกรรมเป็นโมฆะไปทั้งฉบับคงตกเป็นโมฆะเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับพยานคนนั้นเท่านั้น
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5404/2533 พยานในพินัยกรรมซึ่งจะเป็นผู้รับทรัพย์ตามพินัยกรรมนั้นไม่ได้
ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1653 วรรคหนึ่ง หมายถึงพยานซึ่ง
ต้องลงลายมือชื่อในแบบพินัยกรรมที่ทำขึ้นนั้น การลงลายมือชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมนี้ไม่
จำเป็นต้องเขียนข้อความว่า พยาน ต่อท้ายลายมือชื่อก็ได้ หากเห็นได้ชัดว่าบุคคลนั้นลงลายมือชื่อใน
ฐานะเป็นพยานแล้วก็ถือว่าได้ทำถูกต้องตามแบบแล้ว คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1193/2520 พ. ทำ
พินัยกรรมและได้ลงลายมือชื่อต่อหน้า ส.และท.พยานในพินัยกรรมส.ได้ลงลายมือชื่อในขณะนั้น
เช่นกันเพียงแต่ไม่มีข้อความต่อท้ายว่าเป็นพยาน เช่นนี้ถือว่า ส. เป็นพยานรู้เห็นในการทำ
พินัยกรรมตลอดมา การลงชื่อในพินัยกรรมถ้าหากมีการระบุชัดแจ้งว่าลงชื่อในฐานะอื่นก็ไม่ถือว่าเป็น
พยานในพินัยกรรม คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 336/2506 ลงนามเป็นผู้รับมอบทรัพย์พินัยกรรมไม่
ถือว่าการลงนามนั้นเป็นพยานในพินัยกรรม คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1466/2537 การที่ผู้ร้องร่วมกับ

ผู้ตายทำพินัยกรรมในฉบับเดียวกันที่จะยกทรัพย์สินให้แก่ฝ่ายหนึ่งหากว่าฝ่ายใดถึงแก่ความตายก่อน เมื่อผู้ร้องลงชื่อในฐานะผู้ทำพินัยกรรมมิได้ลงชื่อในฐานะพยานทั้งมิได้ระบุว่าเป็นพยานต่อท้ายลายมือชื่อตนตามมาตรา 1671 วรรคหนึ่งกรณีจึงไม่อาจถือว่าผู้ร้องเป็นพยานในพินัยกรรมพินัยกรรมหาได้ตกเป็นโมฆะตามมาตรา 1653 วรรคหนึ่ง ประกอบด้วยมาตรา 1705 ไม่ กรณีที่ผู้ทำพินัยกรรมพิมพ์ลายนิ้วมือพยานในพินัยกรรมถือว่าเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือด้วยคำพิพากษาฎีกาที่ 387-388/2488 พินัยกรรมที่ทำถูกต้องตามมาตรา 1656 ผู้ทำพินัยกรรมพิมพ์ลายนิ้วมือโดยมีพยานลงลายมือชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือ 2 คน ย่อมใช้ได้ไม่จำเป็นต้องมีพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือ 2 คน แล้วมีพยานรับรองลายมือชื่ออีก 2 คน เพราะพยานที่รับรองลายนิ้วมือใช้เป็นพยานรับรองลายมือชื่อในพินัยกรรมไปด้วยได้ คำพิพากษาฎีกาที่ 359/2521 พินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมืองซึ่งมีผู้ลงลายพิมพ์นิ้วมือเป็นพยานคนหนึ่ง และมีผู้ลงลายมือชื่อเป็นพยานอีกคนหนึ่ง กับมีนายอำเภอผู้จัดทำพินัยกรรมลงลายมือชื่อในฐานะนายอำเภอนั้น การลงลายพิมพ์นิ้วมือเป็นพยานใช้ไม่ได้พยานในพินัยกรรมจึงเหลือเพียงคนเดียว ชัดต่อ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1658 และตกเป็นโมฆะตามมาตรา 1705 แต่พินัยกรรมฉบับนี้ได้ทำต่อหน้านายอำเภอ จึงถือได้ว่านายอำเภอเป็นพยานในพินัยกรรมด้วยอีกผู้หนึ่งโดยไม่จำเป็นต้องมีข้อความเขียนบอกว่าการลงชื่อเป็นพยานอีกฐานะหนึ่ง เมื่อรวมแล้วจึงเป็นพินัยกรรมที่ทำต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนพร้อมกันอนุโลมเข้าแบบพินัยกรรมธรรมดาตามมาตรา 1656, 136 (อ้างฎีกาที่ 1612/2515) สำหรับคำพิพากษาฎีกาที่หมายเหตุนี้ผู้ทำพินัยกรรมได้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง โดยพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ลงลายมือชื่อในพินัยกรรม คือ จำเลยนางจัญญาหัตถา และนางกมลลักษณ์อินทรประเสริฐ และในพินัยกรรมระบุข้อความยกทรัพย์สินให้แก่จำเลยด้วย ซึ่งถ้าหากถือว่าจำเลยเป็นพยานในพินัยกรรมแล้วข้อกำหนดที่ยกทรัพย์สินให้จำเลยย่อมเป็นโมฆะ แต่คดีนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าไม่ถือว่าจำเลยเป็นพยานในพินัยกรรมโดยถือว่าเป็นเพียงพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือเหตุที่ศาลฎีกาวินิจฉัยเช่นนั้นก็เนื่องจากมีข้อเท็จจริงเพิ่มเติม คือ บันทึกรับต่อท้ายพินัยกรรมที่ระบุต่อหน้าพยาน 2 คน คือนางจัญญาหัตถาและนางกมลลักษณ์อินทรประเสริฐ เท่านั้น เหตุผลตามคำพิพากษาฎีกาที่บันทึกนี้ที่ว่าเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือนั้น ผู้บันทึกยังไม่สนิทใจนักเพราะพยานที่รับรองพินัยกรรมถือว่าเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือด้วยเมื่อนางจัญญาและนางกมลลักษณ์เป็นพยานรับรองพินัยกรรมแล้วย่อมถือว่าเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือแล้วตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 387-388/2488 โดยไม่จำเป็นต้องมีพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมืออีก คดีนี้จำเลยลงชื่อเป็นพยานไม่มีข้อความว่าในฐานะพยานรับรองลายนิ้วมือชื่อแต่อย่างใด การที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือน่าจะเป็นการวินิจฉัยให้เป็นคุณแก่จำเลยมากกว่า เพราะแม้แต่ลงชื่อโดยไม่มีคำว่าพยานต่อท้ายก็ยังถือว่าเป็นพยานในพินัยกรรมตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 1193/2520 และที่ 359/2521 ที่กล่าวมาแล้ว อนึ่ง ถ้าข้อเท็จจริงในคดีเปลี่ยนเป็นว่า ผู้ทำพินัยกรรมลงลายมือชื่อไม่ใช่พิมพ์ลายนิ้วมือแล้ว ก็คงจะอ้างว่าลงลายมือชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือไม่ได้ ผู้บันทึกก็ยังสงสัยว่าจะอ้างเหตุอะไรเพื่อให้จำเลยได้รับทรัพย์สินตามพินัยกรรม จะอ้างว่าลงชื่อในพินัยกรรมในฐานะผู้รับพินัยกรรมก็ไม่น่าจะได้ เพราะมีคำว่าพยานต่อท้ายลายมือชื่อจำเลย กิริติกาญจนรินทร์คำพิพากษา: โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นทนายทนายโดยธรรมซึ่งมีสิทธิรับมรดกของนางมา พิสูจน์เสียงหรือพิสูจน์เสียงหรือพิสูจน์เสียงเจ้ามรดกซึ่งถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2535 เจ้ามรดกเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายวงศ์ พิสูจน์เสียงไม่มีบุตรด้วยกัน นายวงศ์ และบิดามารดาของเจ้ามรดกถึงแก่ความตายก่อน

เจ้ามรดกนานแล้ว ทรัพย์มรดกตกได้แก่ทายาทโดยธรรมลำดับ 3 คือนางน้อย อินหนูน ซึ่งเป็นพี่ร่วมบิดามารดาเดียวกับเจ้ามรดก แต่นางน้อยได้ถึงแก่ความตายก่อนเจ้ามรดก นางน้อยมีบุตร 2 คน คือนายลาก พิสุตเสียงและนางเลียบ อินหนูน มีสิทธิรับมรดกแทนที่ แต่นายลากถึงแก่ความตายก่อนเจ้ามรดก โจทก์เป็นบุตรของนายลาก กับนางพริ้มพิสุตเสียง ซึ่งบิดารับรองแล้ว มีสิทธิรับมรดกแทนที่นายลากปัจจุบันมีทายาทโดยธรรมซึ่งมีสิทธิรับมรดกของเจ้ามรดก คือโจทก์และนางเลียบ ขณะมีชีวิตอยู่ เจ้ามรดกเป็นเจ้าของที่ดินน.ส.3 เลขที่ 84 และบ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินดังกล่าว หลังจากเจ้ามรดกถึงแก่ความตายแล้วเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2535 โจทก์ได้ยื่นคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของเจ้ามรดก ตามคดีแพ่งหมายเลขดำที่ 215/2535 ของศาลชั้นต้น จำเลยได้ยื่นคำร้องคัดค้านอ้างว่า เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2534 ก่อนเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย เจ้ามรดกได้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยพินัยกรรมระบุยกทรัพย์สิน คือที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่จำเลยเพียงผู้เดียว ตามสำเนาพินัยกรรมท้ายฟ้อง โจทก์จึงได้ถอนคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2535 เพื่อมาฟ้องเพิกถอนพินัยกรรม ปรากฏว่าวันรุ่งขึ้นคือ วันที่ 22 กันยายน 2535 จำเลยได้ไปจดทะเบียนโอนทรัพย์มรดกที่ดินดังกล่าวเป็นของจำเลย จำเลยมิได้เป็นทายาทของเจ้ามรดก พินัยกรรมที่จำเลยยกขึ้นกล่าวอ้างและนำไปดำเนินการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานที่ดินโอนทรัพย์มรดกเป็นของจำเลยนั้น เป็นพินัยกรรมที่ได้กระทำให้ขึ้นด้วยกลฉ้อฉลของจำเลยโดยจำเลยใช้อุบายจูงใจเจ้ามรดกให้กระทำ ในขณะนั้น เจ้ามรดกมีอายุถึง 74 ปี กำลังป่วยด้วยโรคชราและเบาหวาน มีสติไม่สมประกอบพูดจาไม่ได้เรื่องสมบูรณ์ และมีการจับมือให้เจ้ามรดกพิมพ์ลายนิ้วมือโดยเจ้ามรดกไม่รู้ในการกระทำว่าเป็นการทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้จำเลย ถือไม่ได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาทำพินัยกรรมของเจ้ามรดก พินัยกรรมไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายและจำเลยซึ่งพินัยกรรมดังกล่าวระบุให้เป็นผู้รับทรัพย์ของเจ้ามรดกตามพินัยกรรมได้ลงนามเป็นพยานในพินัยกรรมด้วยพินัยกรรมหรือข้อกำหนดในพินัยกรรมที่ยกทรัพย์มรดกให้จำเลยจึงตกเป็นโมฆะ จำเลยไม่มีสิทธิใด ๆ ตามข้อกำหนดในพินัยกรรมการที่จำเลยไปดำเนินการโอนทรัพย์มรดกในฐานะผู้จัดการมรดกและเจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการให้เป็นการกระทำโดยปราศจากอำนาจและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายโจทก์ติดต่อเจรจาให้จำเลยโอนทรัพย์มรดกกลับมาเป็นเจ้ามรดกแล้วแต่จำเลยไม่ยอม ขอให้พิพากษาให้พินัยกรรมฉบับลงวันที่ 21 สิงหาคม 2534 ซึ่งมีข้อกำหนดให้ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 84 ให้แก่จำเลยนั้น ตกเป็นโมฆะ ห้ามจำเลยยุ่งเกี่ยวกับทรัพย์มรดกทั้งหมดของเจ้ามรดกต่อไป ให้การจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงดังกล่าวที่จำเลยดำเนินการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานที่ดินเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2535 ตกเป็นโมฆะ ให้จำเลยไปดำเนินการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงดังกล่าวกลับมาเป็นชื่อของนางมา พิสุตเสียงหรือพิสุตรเสียง เจ้ามรดก หากจำเลยไม่ไปดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยและให้จำเลยส่งมอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของที่ดินแปลงดังกล่าวคืนโจทก์จำเลยให้การว่า พินัยกรรมดังกล่าวทำขึ้นถูกต้องตามพินัยกรรม และเจ้ามรดกได้มอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของที่ดินแปลงดังกล่าวให้จำเลยยึดถือไว้ด้วย จำเลยลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมดังกล่าวโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะเจ้าพนักงานให้จำเลยลงชื่อไป จำเลยเป็นชาวบ้านไม่มีความรู้ความเข้าใจ ขอให้ยกฟ้องในวันนัดชี้สองสถาน ศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีพอวินิจฉัยได้โดยไม่ต้องชี้สองสถานและสืบพยาน จึงมีคำสั่งชี้สองสถานและงดสืบพยานโจทก์จำเลยแล้วพิพากษาให้ข้อกำหนดพินัยกรรมของนางมา พิสุตเสียง เจ้ามรดกฉบับ

ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2534 ข้อ 1 (1) ที่ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 84 ตำบลบางสะพานน้อยจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ เนื้อที่ 25 ไร่ 80 ตารางวา ให้แก่จำเลย ตกเป็นโมฆะ ให้จำเลยไปดำเนินการ
จดทะเบียนโอนที่ดินแปลงดังกล่าวกลับคืนเป็นของนางมา พิสุจเสียง เจ้ามรดกหากจำเลยไม่ปฏิบัติ
ตาม ให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลย กับให้จำเลยส่งมอบ
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ของที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่โจทก์จำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์
พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินการสอบสวนพิจารณาสืบพยานโจทก์จำเลย
แล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดีโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นยุติตามคำฟ้องและ
คำให้การว่า เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2534 นางมา พิสุจเสียงเจ้ามรดก ได้ทำพินัยกรรมแบบเอกสาร
ฝ่ายเมืองไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อย มีข้อกำหนดให้ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 84 ตำบลบาง
สะพาน อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื้อที่ 25 ไร่ 80 ตารางวา ให้แก่จำเลย
เพียงผู้เดียว โดยจำเลยได้ลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมด้วยคดีมีปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์
ข้อแรกว่า การที่จำเลยลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมมีผลให้ข้อกำหนดพินัยกรรมยกที่ดินแก่จำเลย
เป็นโมฆะหรือไม่ เห็นว่าพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองฉบับพิพาทมีข้อความระบุว่าพินัยกรรมทำ
ต่อหน้านายอำเภอบางสะพานน้อยนางจัญญา หัตถา พยานกับ นางกมลลักษณ์ อินทร์ประเสริฐ
พยาน และบันทึกทำพินัยกรรมมีข้อความว่า "ข้าพเจ้านายสมมาตรชาวปลอด ตำแหน่ง
ปลัดอำเภอรักษาราชการแทนนายอำเภอบางสะพานน้อย ขอรับรองว่า นางมา พิสุจเสียง ผู้ทำ
พินัยกรรมได้แจ้งข้อความที่ตนประสงค์ให้ใส่ไว้ในพินัยกรรมดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ต่อหน้า
ข้าพเจ้าและพยาน 2 คน คือนางจัญญา หัตถา และนางกมลลักษณ์ อินทร์ประเสริฐ ณ
ที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อย ข้าพเจ้าได้จดและอ่านข้อความที่ทำเป็นพินัยกรรมขึ้นนั้น ให้ผู้ทำ
พินัยกรรมและพยานฟัง ผู้ทำพินัยกรรมและพยานได้รับรองข้อความว่าถูกต้องและลงลายมือชื่อใน
พินัยกรรม"แสดงว่าจำเลยไม่ใช่พยานในการทำพินัยกรรม การที่จำเลยลงชื่อเป็นพยานรับรองลาย
พิมพ์นิ้วหัวแม่มือผู้ทำพินัยกรรมจึงถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ลงชื่อเป็นพยานรับรองพินัยกรรมไม่มีผลให้
ข้อกำหนดพินัยกรรมยกที่ดินแก่จำเลยเป็นโมฆะจำเลยมีสิทธิรับมรดกตามพินัยกรรมได้ฎีกาข้อนี้
ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น ส่วนปัญหาตามฎีกาของโจทก์ข้อสุดท้ายว่าศาลอุทธรณ์สั่งให้ศาลชั้นต้น
สืบพยานโจทก์จำเลยแล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดีชอบหรือไม่ เห็นว่า คดียังมีประเด็นตามคำฟ้อง
ซึ่งระบุอีกว่าพินัยกรรมกระทำขึ้นด้วยกลฉ้อฉล โดยจำเลยใช้อุบายจูงใจเจ้ามรดกให้กระทำขณะที่
เจ้ามรดกมีอายุถึง 74 ปี ป่วยด้วยโรคชราและเบาหวาน มีสติไม่สมประกอบ พุดจาไม่ได้เรื่อง
สมบูรณ์มีการจับมือให้เจ้ามรดกพิมพ์ลายนิ้วมือ โดยเจ้ามรดกไม่รู้ว่าเป็นการทำพินัยกรรมยก
ทรัพย์สินให้จำเลย พินัยกรรมไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย ซึ่งจำเลยให้การปฏิเสธ ดังนั้น ข้อเท็จจริง
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจะเป็นประการใด ควรจะได้ฟังคำพยานของโจทก์จำเลยก่อน ที่ศาลชั้นต้นสั่ง
งดสืบพยานโจทก์จำเลย และมีคำพิพากษาจึงไม่ชอบ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ศาลชั้นต้นดำเนิน
กระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์จำเลยในประเด็นดังกล่าวแล้วจึงพิพากษา ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย
ฎีกาของโจทก์ข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน"พิพากษายืน อุบัตยฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 40/2539นาง ราตรี พิสุจ เสียงโจทก์นาง พยงรัตน์ คง แก้วจำเลย ป.พ.พ. ม.
1653, ม. 1658จำเลยลงชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือของผู้ทำพินัยกรรมแบบเอกสาร
ฝ่ายเมือง ถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ลงชื่อเป็นพยานรับรองพินัยกรรม ไม่มีผลให้ข้อกำหนดพินัยกรรมยก
ที่ดินแก่จำเลยเป็นโมฆะ จำเลยมีสิทธิรับมรดกตามพินัยกรรมโจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็น
ทายาทโดยธรรมซึ่งมีสิทธิรับมรดกของนางมา พิสุจเสียงหรือพิสุตรเสียงหรือพิสุจน์เสียงเจ้ามรดก

ซึ่งถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2535 เจ้ามรดกเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนาย วงษ์ พิสุจเสียงไม่มีบุตรด้วยกัน นายวงษ์ และบิดามารดาของเจ้ามรดกถึงแก่ความตายก่อน เจ้ามรดกนานแล้ว ทรัพย์สินมรดกตกได้แก่ทายาทโดยธรรมลำดับ 3 คือนางน้อย อินทนน ซึ่งเป็นพี่ ร่วมบิดามารดาเดียวกับเจ้ามรดก แต่นางน้อยได้ถึงแก่ความตายก่อนเจ้ามรดก นางน้อยมีบุตร 2 คน คือนายลาภ พิสุจเสียงและนางเลียบ อินทนน มีสิทธิรับมรดกแทนที่ แต่นายลาภถึงแก่ความตาย ก่อนเจ้ามรดก โจทก์เป็นบุตรของนายลาภ กับนางพริ้มพิสุจเสียง ซึ่งบิดารับรองแล้ว มีสิทธิรับมรดก แทนที่นายลาภปัจจุบันมีทายาทโดยธรรมซึ่งมีสิทธิรับมรดกของเจ้ามรดก คือโจทก์และนางเลียบ ขณะมีชีวิตอยู่ เจ้ามรดกเป็นเจ้าของที่ดินน.ส.3 เลขที่ 84 และบ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่บน ที่ดินดังกล่าว หลังจากเจ้ามรดกถึงแก่ความตายแล้วเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2535 โจทก์ได้ยื่น คำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของเจ้ามรดก ตามคดีแพ่งหมายเลขดำที่ 215/2535 ของศาลชั้นต้น จำเลยได้ยื่นคำร้องคัดค้านอ้างว่า เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2534 ก่อนเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย เจ้ามรดกได้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อยจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ โดยพินัยกรรมระบุยกทรัพย์สิน คือที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่จำเลยเพียงผู้เดียว ตามสำเนาพินัยกรรมท้ายฟ้อง โจทก์จึงได้ถอนคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2535 เพื่อมาฟ้องเพิกถอนพินัยกรรม ปรากฏว่าวันรุ่งขึ้นคือ วันที่ 22 กันยายน 2535 จำเลยได้ไป จดทะเบียนโอนทรัพย์สินมรดกที่ดินดังกล่าวเป็นของจำเลย จำเลยมิได้เป็นทายาทของเจ้ามรดก พินัยกรรมที่จำเลยยกขึ้นกล่าวอ้างและนำไปดำเนินการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานที่ดินโอน ทรัพย์สินมรดกเป็นของจำเลยนั้น เป็นพินัยกรรมที่ได้กระทำขึ้นด้วยกลฉ้อฉลของจำเลยโดยจำเลย ใช้อุบายจูงใจเจ้ามรดกให้กระทำ ในขณะที่นั้น เจ้ามรดกมีอายุถึง 74 ปี กำลังป่วยด้วยโรคชราและ เบาหวาน มีสติไม่สมประกอบพูดจาไม่ได้เรื่องสมบูรณ์ และมีการจับมือให้เจ้ามรดกพิมพ์ลายนิ้วมือ โดยเจ้ามรดกไม่รู้ในการกระทำว่าเป็นการทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้จำเลย ถือไม่ได้ว่าเป็น การแสดงเจตนาทำพินัยกรรมของเจ้ามรดก พินัยกรรมไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายและจำเลยซึ่ง พินัยกรรมดังกล่าวระบุให้เป็นผู้รับทรัพย์สินของเจ้ามรดกตามพินัยกรรมได้ลงนามเป็นพยานใน พินัยกรรมด้วยพินัยกรรมหรือข้อกำหนดในพินัยกรรมที่ยกทรัพย์สินมรดกให้จำเลยจึงตกเป็นโมฆะ จำเลยไม่มีสิทธิใด ๆ ตามข้อกำหนดในพินัยกรรมการที่จำเลยไปดำเนินการโอนทรัพย์สินมรดกใน ฐานะผู้จัดการมรดกและเจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการให้เป็นการกระทำโดยปราศจากอำนาจและไม่ ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายโจทก์ติดต่อเจรจาให้จำเลยโอนทรัพย์สินมรดก กลับมาเป็นเจ้ามรดกแล้วแต่จำเลยไม่ยอม ขอให้พิพากษาให้พินัยกรรมฉบับลงวันที่ 21 สิงหาคม 2534 ซึ่งมีข้อกำหนดให้ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 84 ให้แก่จำเลยนั้น ตกเป็นโมฆะ ห้ามจำเลยยุ่ง เกี่ยวกับทรัพย์สินมรดกทั้งหมดของเจ้ามรดกต่อไป ให้การจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลง ดังกล่าวที่จำเลยดำเนินการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานที่ดินเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2535 ตกเป็นโมฆะ ให้จำเลยไปดำเนินการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงดังกล่าวกลับมาเป็นชื่อ ของนางมา พิสุจเสียงหรือพิสุตรเสียง เจ้ามรดก หากจำเลยไม่ไปดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษา แทนการแสดงเจตนาของจำเลยและให้จำเลยส่งมอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของที่ดิน แปลงดังกล่าวคืนโจทก์จำเลยให้การว่า พินัยกรรมดังกล่าวทำขึ้นถูกต้องตามพินัยกรรม และ เจ้ามรดกได้มอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของที่ดินแปลงดังกล่าวให้จำเลยยึดถือไว้ด้วย จำเลยลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมดังกล่าวโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะเจ้าพนักงานให้จำเลย ลงชื่อไป จำเลยเป็นชาวบ้านไม่มีความรู้ความเข้าใจ ขอให้ยกฟ้องในวันนัดชี้สองสถาน ศาลชั้นต้น

เห็นว่าคดีพอวินิจฉัยได้โดยไม่ต้องชี้สองสถานและสืบพยาน จึงมีคำสั่งชี้สองสถานและงดสืบพยานโจทก์จำเลยแล้วพิพากษาให้ข้อกำหนดพินัยกรรมของนางมา พิสุจเสียง เจ้ามรดกฉบับลงวันที่ 21 สิงหาคม 2534 ข้อ 1 (1) ที่ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 84 ตำบลบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื้อที่ 25 ไร่ 80 ตารางวา ให้แก่จำเลย ตกเป็นโมฆะ ให้จำเลยไปดำเนินการจดทะเบียนโอนที่ดินแปลงดังกล่าวกลับคืนเป็นของนางมา พิสุจเสียง เจ้ามรดกหากจำเลยไม่ปฏิบัติตาม ให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลย กับให้จำเลยส่งมอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่โจทก์จำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์จำเลยแล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดีโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นยุติตามคำฟ้องและคำให้การว่า เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2534 นางมา พิสุจเสียงเจ้ามรดก ได้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อย มีข้อกำหนดให้ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 84 ตำบลบางสะพาน อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื้อที่ 25 ไร่ 80 ตารางวา ให้แก่จำเลยเพียงผู้เดียว โดยจำเลยได้ลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมด้วยคดีมีปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ข้อแรกว่า การที่จำเลยลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมมีผลให้ข้อกำหนดพินัยกรรมยกที่ดินแก่จำเลยเป็นโมฆะหรือไม่ เห็นว่าพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองฉบับพิพาทมีข้อความระบุว่าพินัยกรรมทำต่อหน้านายอำเภอบางสะพานน้อยนางจัญญา หัตถา พยานกับ นางกมลลักษณ์ อินทร์ประเสริฐพยาน และบันทึกทำพินัยกรรมมีข้อความว่า "ข้าพเจ้านายสมมาตรชาวปลอด ตำแหน่งปลัดอำเภอรักษาราชการแทนนายอำเภอบางสะพานน้อย ขอรับรองว่า นางมา พิสุจเสียง ผู้ทำพินัยกรรมได้แจ้งข้อความที่ตนประสงค์ให้ใส่ไว้ในพินัยกรรมดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ต่อหน้าข้าพเจ้าและพยาน 2 คน คือนางจัญญา หัตถา และนางกมลลักษณ์ อินทร์ประเสริฐ ณ ที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อย ข้าพเจ้าได้จดและอ่านข้อความที่ทำเป็นพินัยกรรมขึ้นนั้น ให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานฟัง ผู้ทำพินัยกรรมและพยานได้รับรองข้อความว่าถูกต้องและลงลายมือชื่อในพินัยกรรม"แสดงว่าจำเลยไม่ใช่พยานในการทำพินัยกรรม การที่จำเลยลงชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือผู้ทำพินัยกรรมจึงถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ลงชื่อเป็นพยานรับรองพินัยกรรมไม่มีผลให้ข้อกำหนดพินัยกรรมยกที่ดินแก่จำเลยเป็นโมฆะจำเลยมีสิทธิรับมรดกตามพินัยกรรมได้ฎีกาข้อนี้ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น ส่วนปัญหาตามฎีกาของโจทก์ข้อสุดท้ายว่าศาลอุทธรณ์สั่งให้ศาลชั้นต้นสืบพยานโจทก์จำเลยแล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดีชอบหรือไม่ เห็นว่า คดียังมีประเด็นตามคำฟ้องซึ่งระบุอีกว่าพินัยกรรมกระทำขึ้นด้วยกลฉ้อฉล โดยจำเลยใช้อุบายจูงใจเจ้ามรดกให้กระทำขณะที่เจ้ามรดกมีอายุถึง 74 ปี ป่วยด้วยโรคชราและเบาหวาน มีสติไม่สมประกอบ พุดจาไม่ได้เรื่อง สมบูรณ์มีการจับมือให้เจ้ามรดกพิมพ์ลายนิ้วมือ โดยเจ้ามรดกไม่รู้ว่าเป็นการทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้จำเลย พินัยกรรมไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย ซึ่งจำเลยให้การปฏิเสธ ดังนั้น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจะเป็นประการใด ควรจะได้ฟังคำพยานของโจทก์จำเลยก่อน ที่ศาลชั้นต้นสั่งงดสืบพยานโจทก์จำเลย และมีคำพิพากษาจึงไม่ชอบ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์จำเลยในประเด็นดังกล่าวแล้วจึงพิพากษา ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยฎีกาของโจทก์ข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน"พิพากษายืน

องค์คณะ

มงคล สระฐาน · อธิราช มณีภาค · วุฒิ คราววุฒิ

